

John Haakon Stensli

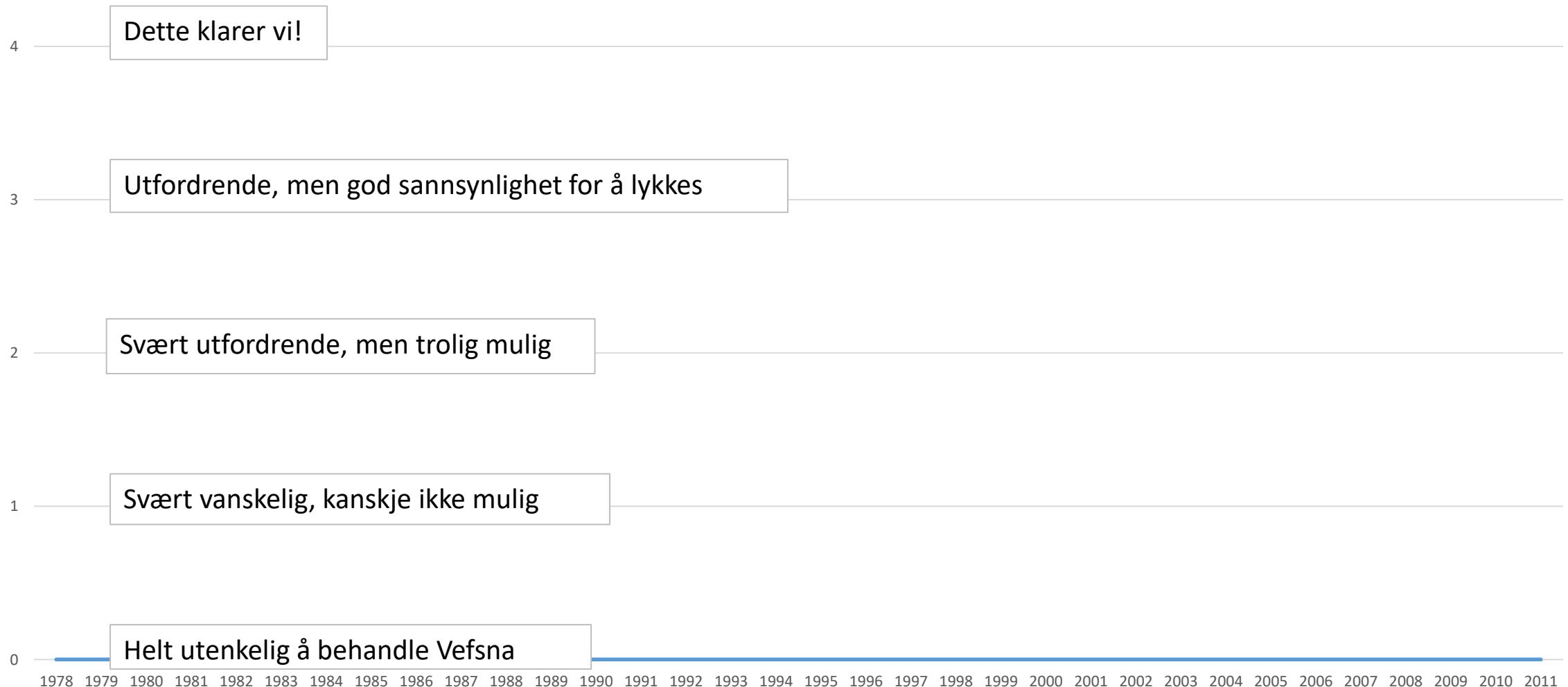
Tilbakeblikk på en lang veg mot friske vassdrag

John Haakon Stensli

Tidligere

- fiskeforvalter (fylkesmannen)
- prosjektleder og aksjonsleder (Veterinærinstituttet)

Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

— Kamp mot lakseparasitten

HA — Rune Pedersen

— Her har vi uhørt, sier John Stensli i Stensli og viser spesialfiskernes fine nummer om lakseparasitten gyrodactylus salaris, — på overhodeprosjekturen. — Med det prosjektet i entusiastiske hilsjeler nå settes i gang et det høp om at Drevja og Fusta skal kunne bli parasittfri innen høsten.

Stensli er fiskeovervåker ved Norges vassdrags og miljøvervarselsdienst og står også på Helsedepartementet. Etterpå kan han ha en eksplosivitetsrapport om tilstanden i norske lakseelver.

— I alt er 20 vassdrag smittet av parasitten, og bare i Nordland er dette lakseforsvaret vansklig å oppnås. Dette medfører at flere sjøførere blir beskyttet lakseelven, og det er nedsatt med en sterktillatelse for å ikke kjøre parasittfri.

— I 1986 utarbeidet Direktoratet for naturressursvern en hovedplan for tilskott mot lakseparasitten. Planen tar sikte på å styre denne parasitten, eller i det minste stoppe sprengingen og bekjempe parasittens utvikling.

Vanskelig hende Gyrodactylus salaris er en parasitt som angrep lakseelvene. Den lever opp i gjennom 10 cm i bæretroll og i annen lakseliv i vassdraget over fire måneder på vassdraget. Skader for tykktilt til parasitten klarer å gi øye og grunnkjøttet på lakseunge og dermed ført, men ikke til parasitten godt i hode med grønning og rønn.

Stensli sier at under en millioner lang, fører seg til lakse med grønning og begynner å eie på laksen med munnen som ligger i motsett ende av

Jean Rønnes, Stensli fra Norges vassdrags og miljøvervarselsdienst (t.v.) orienterte gjensidetere og lakseforskerne over hva som vid til det å få konkurransoen på oppgaven. Jon Balen og Martin Flåker hadde også henving til de tekniske kva som skal til for gjort det. Foto: Rune Pedersen

grønningen. På vassdraget kan denne lakseunge kan en time handle, og bare én av disse parasittene etter påfiskekjøppen. Det ellers taster seg til som liggende bak bæretroll og opp, og ikke skaper tilvekstgavær.

Laksen blir strosset og antakelig til start den desetter blir ei lett hylle for armen fin, eller når hader.

Kritikk To typisk tilslak kan settes inn

med parasetten. Robotbehandling av vassdraget og visse opplysing av fiskefolkene. PA-40-dager kan ett vassdrag til 10 sekunder per parasett og parasettingen vil bli 10-15 år og praktiskt ikke lønnsom i et vassdrag med god tilvekst.

Robotbehandling av Vefsn ble neppa utset. Vi vil prøve rotasjon i Laksefoss i Møller, men Stensli sier nærmere.

Tilhørende og forskningsrådet startet det etter min oppfordring. Det er viktig med tekniken, ikke storrelsen som nærmest alltid vil bli viss tilhengere men kan settes ut av viss. I dag ikke er tilhengere og teknologi tilstede.

Hvor kommer parasitten fra, har Stensli spurt.

Det er ikke sannsynlig at vi har fått opprørs fra Sørlandet som har vært kjent i mange år. De fleste lakseforsere vennlig i Sørlandet er imidlertid svært, og opplyst. At den grønne selven til store mengder vold i øst går til visses fare, er knapt tilhøyrer dem.

— Vefsnavassdraget er så

stort at det etter min oppfatning ikke er aktuelt med rotenon, sier Stensli som mener alternativet er å få fram lakseunger som kan settes ut der elva i dag ikke er lakseførende og dermed parasitt-fri.

Lakseprosjekt i Fusta og Drevja

HA — Rune Pedersen

— Det er vi til rette Drevja og Fusta med vi gik stikkjøt til verste. Det er etter min oppfatning til øye sette slik på spilt at her er ikke plan for tilbedigelse. Detta sier Jon Balen som fungerer som prosjektsjef for tilskottet som skal gi laks tilbake til Drevja og Fusta.

— Vi har sett Vefsna konservert over pengar til prosjektet og vi har strake tilskottet til 40.000 kroner. Vi ventet nå på tilgang fra

I følge jakt- og fiskekonsulent Martin Flåker er dette et arbeid som pågår og planen er nå å bygge et smoltanlegg i Tosbotn. Det vil en bruke stamfisk fra Vefsna for å bygge opp en ny lakseestuarium.

Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

4

3

2

1

Utenkelig

Handlingsplanen 1986: Kun overvåking og smoltutsetting foreslått for perioden 1986-1996.
«Vanskelig vassdrag. Tiltak vil bli vurdert ut i fra oppnådd erfaring, tidligst i 1990. Stamfiskanlegg og smoltanlegg for Helgelandsområdet kan tenkes lagt ved Vefsna».

Revidert handlingsplan 1988 (etter bl.a. påvisning i Drammen):
Fokus på bevaring gjennom utsettinger, og for å få til dette etablere stamfiskanlegg (Tosbotn). Bekjempelse: «Eventuelle tiltak vurderes senere».

DVF 1985 (statusrapport): Rotenonbehandling er med dagens teknologi lite aktuelt hovedsakelig p.g.a. områdets størrelse. Styrking av kultiveringsarbeidet er nødvendig og ansees som det beste tiltaket». Bonitering av utsettingsområder for yngel i alle elvene, fortsatte smoltutsettinger.

HAVBEITE I VEFSNA: PRODUKSJON OG UTSETTING AV VILL OG OPPFORET SMOLT. ÅRSRAPPORT 1995.

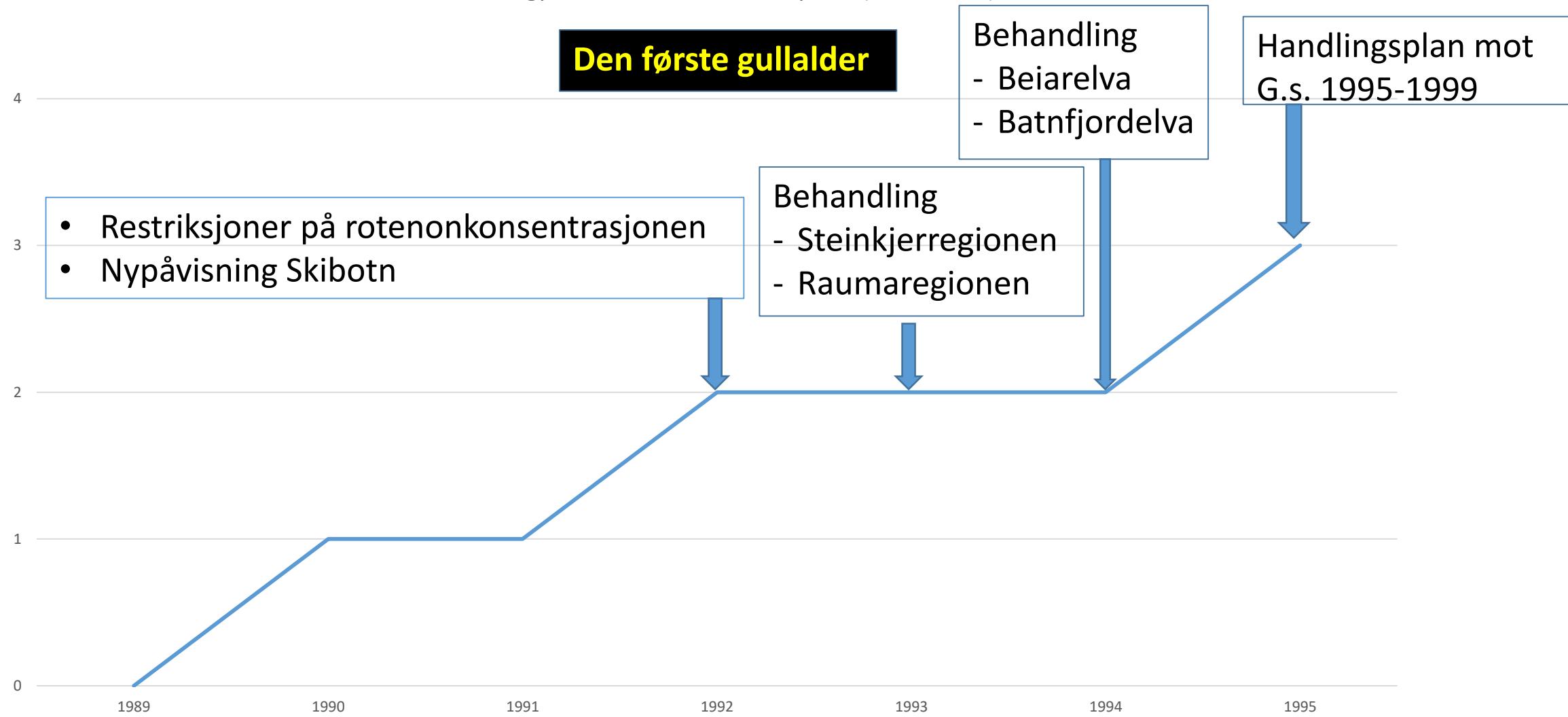
Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Havforskningsinstituttet, Sør-Helgeland Havbeite, A/S Vefsnlaks, Statskog Helgeland, Universitet i Trondheim - Vitenskapsmuseet og NINA.

Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

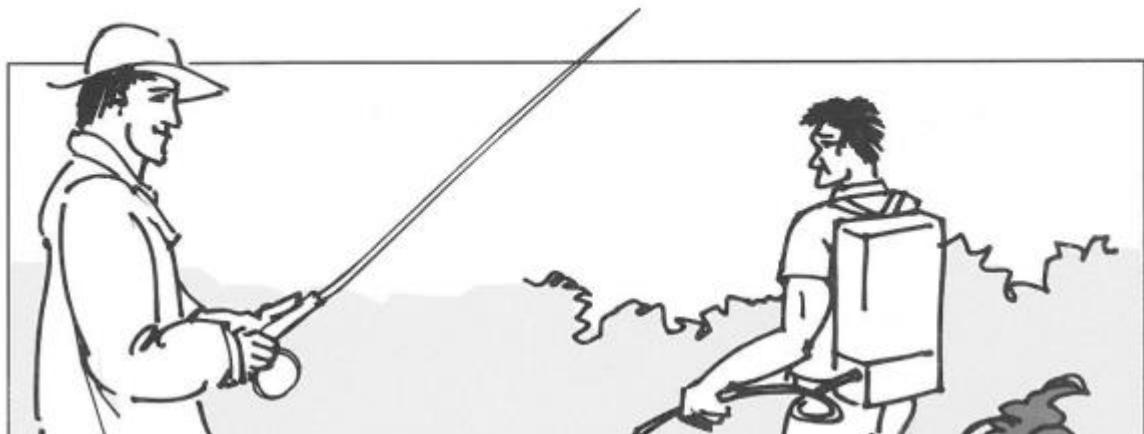
Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

Den første gullalder

Utredning for DN
Nr. 1995 - 2

**Forslag til handlingsplan for tiltak
mot lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* for
perioden 1995 - 1999**

«En utredning av problemstillingene [knyttet til behandlingsmessige problemstillinger] bør foreligge i 1996. En plan for rotenonbehandlingen kan dermed utarbeides i 1997 og 1998, og gjennomføres i 1999».

**FRISKMELDTE
VASSDRAG:**

Vikja
Aureelva
Vikelva
Korsbrekkeelva
Norddalselva
Eidalselva
Tafjordelva
Valldalselva
Storelva
Bævra

SKAL BEHANDLES:

Ranavassdraget
Sletterelva
Røssågavassdraget
Bjerka
Sannaelva
Bardalselva

Drevja
Fussdavassdraget
Vefsnavassdraget
Hundåla
Driva
Litledalselva
Usma
Drammensvassdraget
Liervassdraget

Full krig mot fryktet parasitt

All fisk i 15 nye norske vassdrag må bøte med livet i kampen mot lakseplageren gyrodactylus salaris.

Parasitten er stygg som arvesynden og ikke mindre grusom: Bit for bit spiser den av huden og lager mange små huller i laksen. Deretter er det fritt frem for bakterier, virus og sopp. Laksen svømmer en pinefull død i møte.

I sommer startet Direk-

toratet for naturforvaltning et program som det håper én gang for alle skal knekke parasitten. Frem til 1999 skal all fisk i 15 infiserte vassdrag drepes med rotenon. Tidligere er 23 elver og vassdrag behandlet med rotenon. Det går tre til fem år etter behandlingen før vassdraget kan erkjøres fritt for parasitten. Til nå er 10 av de behandlede vassdragene erklaert friske.

Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

BEARING: STOPP-gruppa fra DN på besøking ved Sjøforsen i Ranelva for å se på mulighetene for å bygge fiskesperrar. Fra venstre John Håkon Stensli (VESO), siv. ing. og geolog Hans Petter Fjeldstad, l. konsernleire fra DN, Gunnbjørn Brænset og Kåre O. Myhre, sammen med fiskeforvalter Lars Sæter.

(Foto: Klaus Solbakken)

Ser på mulige fiskesperrer

Kan det bygges fiskesperrer som hindrer gyroinfisert fisk å vandre opp i elva, og dermed redusere elvestrekningen som må rotenonbehandles? I går var STOPP-gruppa fra Direktoratet for Naturforvaltning på besøk

Stensli fra Veterinærmedisinsk oppdragsenter (VESO). Dette arbeidet skal gjøres i samtlige vassdrag som er infisert av lakseparasitten Gyrodactylus Salaris.

Gruppa var mandag på besøking ved Forsord-fossen i Vefsna, i Fasta og Drevja og Leirfjord. I går sto Russåga/Leirfjord i Hemnes og Ranelva på programmet.

Heller ikke i Russåga/Leirfjord

Notat

Til Direktoratet for naturforvaltning

Fra John Haakon Stensli og Roar Sandodden, VESO-Trondheim

Dato 22.10.2001

Emne Vurdering av metodiske utfordringer ved en kjemisk behandling av Vefsna, med særlig vekt på mulige fordeler som kan oppnås ved bygging av fiskesperrar i Forsjordforsen

KJEMISK BEHANDLING AV VEFSNA

En vurdering av metodiske utfordringer ved en kjemisk behandling, med særlig vekt på mulige fordeler som kan oppnås ved bygging av fiskesperrar i Forsjordforsen

STOPP-gruppa 2000: «Vefsna vil være mulig å behandle kjemisk uten fiskesperrar, men bruk av sperre vil øke sannsynligheten for å lykkes med å bekjempe G. s.»

På hugget

Gyro-kan stopper opp

[LÆRDALSELVI. IGJEN!!

re giftbehandlede elver de to lighetene vil vise ansvarlighet arasitten, sier NMFs leder

lligere påpekninger av at et som sterkt beklagelig at linger og påpekninger av dette til

Av Finn Erlend Ødegård

Myndighetene leder av beslutningsvegning og trenerer kampen mot lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*, hevder Finn Erlend Ødegård fra Norske Lakseelver.

føring av tiltak. Arbeidet med bekjempe parasitten er i ferd med å stoppe opp.

*Det eneste middelet vi har i kampen mot *Gyrodactylus salaris*, er rotenon*

enonbehandling i Lærdal i no skjer i Lærdalselva vil bety vassdrag". Videre sier han "det, og difor ser eg ikke vekk i frå"

ne muligheten til å innspill, sier Simonsen vekt på at det var

– Det var viktig å få behandlet elva da det enda var forholdsvis tørr forhold. Nå har det vært tørt i været nesten hele bøsten, men

–

Nyheterne

[Toppnøkler](#)

[Økonomi](#)

[Kortnytt](#)

[webTV](#)

[Nyhetsvarsel](#)

[Nyhetskiosken](#)

[Søk](#)

[Andre medier](#)

Tips TV 2! Send
ditt nyhetstips til
TV 2.

[Sparten](#)

[Været](#)

[Program](#)

Første gang publisert: 04. februar 2001 klokken 14:39

I harnisk over rotenonbehandling

Norges Miljøvernforbund reagerer med sinne over at Steinkjervassdraget skal rotenonbehandles.

-Her har Miljøverndepartementet overprøvet sitt eget fagorgan og gjort knefall for kommersielle turist- og fiskeinteresser, sier Kurt Oddekalv i Norges Miljøvernforbund.

Han er redd en utrydningsstruet musling kan gå tapt uten at man blir kvitt lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*.

Ga rotonontillatelse

Miljøverndepartementet ga fredag tillatelse til rotenonbehandling av Steinkjervassdraget og Figga.

Laksegift er enda mer giftig

Lederen i Norges Miljøvernforbund, Kurt Oddekalv, reagerer sterkt på nye opplysninger om innholdet i rotenonoppløsningen som er brukt for å utrydde en lakseparasitt i en rekke norske lakseelver.

- Dette er mye grovere enn jeg har trodd. Det er meget alvorlig miljøkriminalitet, sier Oddekalv.

Bakgrunnen er den vareinformasjon det svenske selskapet InterArgo AB har gitt om produktet «PW Ro-

Aftenposten 22.4.93

Lakseparasitt

Rotenon duger ikke

Av Jan-Hugo Holten,
Norges Miljøvernforbund

AKUTT TRUET: Lærdalselven er blitt akutt truet ved bruk av rotenon.

Norges Miljøvernforbund (NMF) beklager sterkt at Direktoratet for Naturforvaltning (DN), ved å holde tilbake offentlig informasjon og skape vannrette skott mellom sin virksomhet og samfunnet rundt seg med overveldende-

de. Begrunnelsen for ikke å etterkomme vår forespørrelse har bl.a. vært at en ikke ønsker å personifisere notatet som utarbeides, men at en skal la hele DN stå bak. NMF er ikke primært interessert i personene i seg selv, men hvilken utdannelse og spesialområde vedkommende har.

En oversikt over disse personene er etter det NMF erfarer ikke unntatt offentlighet etter gjeldende lovverk. Slik det ser ut kan man få inntrykk av at DN har noe å skjule. Ellers ville det å etterkomme vår forespørrelse vært en enkel sak.

Det er ingen grunn til å tro at gruppen som utreder notatet skal komme frem til noe annet enn det som tidligere er konkludert med. DN, SFT og Statens Dyrehelsetilsyn står ansvarlig for behandlingen som ble foretatt i Lærdal. Det er ingen grunn til å tro at en skal lande på et annet standpunkt nå. Hvorfor? Fordi det vil være et nederlag for den såkalte kompetansen på natur- og miljøforvaltning å konkludere med at de ikke har gjort en god nok jobb tidligere. Det vil svekke troværdigheten til DN som det offisielt fremste «institutt» for kunnskap og forskning på natur- og miljøproblematikken.

Ved å avskjære bl.a. NMF en reell

... syv ganger i rengningsmøter før aktør må reise til tale.

nola.
lingsto.
med de

Aftenposten 23.7.98

Opphold i rotenon-behandling

Miljø- og veterinærmyndighetene har bestemt at det i år ikke skal gjennomføres noen nye aksjoner med rotenonbehandling av lakseelver som er smittet med parasitten *Gyrodactylus salaris*.

Det er både faglige og økonomiske grunner til denne avgjørelsen, sier seksjonssjef Norunn S. Myklebust i Direktoratet for naturforvaltning. Beslutningen er i samråd med Statens dyrehelsestilsyn. Rauma og elvene som renner ut i Ranafjorden har vært aktuelle for behandling i år.

Rotenonbehandling for å hindre spredning av ørekrypte på Hardangervidda kan bli gjennomført i år, NTB

Kol

SKILØFT: I å tilfredsst nordiske e

HELGELAND

NYHETER

TIRSDAG 26. OKTOBER 2004 5

- Udemokratisk og miljøfiendtlig

Norges Miljøvernforbund mener demokratiet ble tilsidesatt da man behandlet Leirelva med rotenon. Nå klager de saks-gangen inn til sivilombudsmannen.

Av Stian Nebb
stian.nebb@helgeland-arbeiderblad.no

25. august ble gyrosmitten oppdaget i Leirelva. En og en halv uke seinere ble den rotenonbehandlet. Åge Simonsen i Norges Miljøvernforbund mener det var vikarieende motiv for å behandle Leirelva såpass raskt.

– Vi fikk saken til høring med tre ukers klagefrist, men to dager senere var behandlingen i gang,

sier Simonsen. Det vikarierende motivet for den raskle behandlingen tror Simonsen er et kommende forbud mot bruk av rotenon.

– Høsten 2006 kommer det et forbud mot bruk av rotenon. Myndighetene har tidligere signaliert at de vil seke om dispensasjon ved å kalte rotenon for «veterinærmedisin». Vi har tatt kontakt med EU for å forhøre oss om det er en mulighet, og fikk et klart nei. Rotenon tar ikke livet av parasitten, men verken. Derved er det ikke medisin, sier Simonsen.

– Dette betrakter jeg som fri fantasi. Da det ble påvist gyro i Halsan brukte vi en sperre for å forhindre videre smitte. Vi tenker ikke på at vi skal få brukt mest mulig rotenon, men på hva som er mest hensiktsmessig i hver enkelt sak, sier avdelingsleder hos Fyl-

kesmannens miljøvernavdeling Tore Vatne.

Fryktet spredning

Både ved Direktoratet for Naturforvaltning og Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Nordland tilbakeviser de Miljøvernforbundets påstander.

– Vi ber om en hastesak fra departementet fordi vi fryktet at smitten ville spre seg opp til Storvatnet. Det var ingen andre motiv som lå bak, sier administrerende direktør i Direktoratet for Naturforvaltning Yngve Svarte. Han sier også at de ikke så andre metoder enn rotenon som mulige per dato.

– Aluminium er det startet fullskala utprøving av i inneværende år, men vi må vente på erfaringene fra disse forsøkene før vi kan ta det i bruk, sier Svarte.

Tore Vatne er usikker på om erfaringene med bruk av aluminium fra elver og vassdrag lengre sør kan overspøres til Nordland fylke.

– Aluminium forandrer ph-verdien i elva, noe som tar livet av smitten. Men elvene i Nordland

AVVISER KRITIKKEN: Avdelingsleder ved Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Nordland, Tore Vatne som ledet rotenonbehandlinga av Leirelva, benekter at demokratiet ble satt til side i behandlingen.

(Foto: Martin Jæsvold)

organisasjonene muligheten til å komme med innspill, sier Simonsen.

– Vi la stor vekt på at det var

Fyllekjørte med oljetanker

Den russiske kaptein på en oljetanker ble tatt med 2,0 i promille lørdag kveld. Det 150 meter lange skipet var på vei inn til Mongstad-raffineriet da losen fikk mistanke. Produktksipet måtte ankre opp ved Fonnesflaket i nærheten av raffineriet, mens politiet tok promilleprøve av kaptein.

– Det var viktig å få behandlet elva da det enda var forholdsvis tørr forhold. Nå har det vært tørt i varet nesten hele bøsten, men det brenner ikke veldig i slutten av

SLUTTEN PÅ ROTENONBEHANDLING?

LAKSEPARASITTEN GYRODACTYLUS TILBAKE I LÆRDALSELVI. IGJEN!!

"Etter at parasitten er kommet tilbake i en rekke tidligere giftbehandlede elver de to siste årene, regner vi med at forvaltningen og miljømyndighetene vil vise ansvarlighet og ta i bruk mer miljøriktige løsninger for å bekjempe parasitten, sier NMFs leder Kurt Oddekalv".

MiljøMagasinet

Miljøvernforbundet fikk rett

Norges Miljøvernforbund(NMF) fikk dessverre rett i våre tidligere påpekninger av at giftbehandling av Lærdalselven ikke ville føre frem. Vi ser det som sterkt beklagelig at forvaltningen forut for behandlingen ikke tok NMFs innvendinger og påpekninger av dette til følge.

Veterinærinstituttet innrømmer fadesen i Lærdal

Veterinærinstituttets Tor Atle Mo, en av arkitektene bak rotenonbehandlingen i Lærdal i 1997 innrømmer i et intervju med Sogn avis idag at "det som no skjer i Lærdalselva vil bety eit endeleg farvel med rotenonbehandling av norske elvar og vassdrag". Videre sier han "det er nesten heilt umogleg å kome til alle stadar der det står fisk, og difor ser eg ikkje vekk i frå at dette kan vere den definitive slutten på rotenon, seier han."

Myndighetene lider av beslutningsvegning og trenerer kampen mot lakseparasitten Gyrodactylus salaris, hevder Finn Erlend Ødegård fra Norske Lakseelver.

føring av tiltak. Arbeidet med bekjempe parasitten er i ferd med å stoppe opp.

"Det eneste middelet vi har i kampanen mot Gyrodactylus salaris, er rotenon"

Gyro-kan stopper opp

Ja til rotenon

MILJØVERNDEPARTEMENTET har overprøvet Statens Forurensningstilsyns nei til rotenonbehandling av Steinkjervassdraget for å få tatt knekken på lakseparasitten Gyrodactylus salaris. Departementets ja betyr at man nå vil forsøke å få tatt ondet ved roten en gang for alle med ikke mindre enn tre behandlingsrunder. Den første runden til våren, før laksoppgangen, skal kun bidra til å dempe smittefarene. Selve hovedbehandlingen vil bli foretatt i august, med ei etterbehandling til slutt i løpet av sommeren 2002. Fem millioner kroner ble for øvrig bevilget og øremerket til disse tiltakene under behandlingen av statsbudsjettet i fjor høst. Vi er ikke udelt begeistret over bruken av rotenon, selv om plantegiften, som også dreper storparten av det øvrige livet i elva, så langt er det eneste virksomme

Refser regjeringen for gyrosommel

I et foredrag på landsmøtets første dag sa statssekretær i Miljøverndepartementet, Stein Lier-Hansen, at det ikke er aktuelt å rotenonbehandle et eneste vassdrag i 2001.

AV KRISTER OTTESEN

Landsmøtet var svært skuffet over signalene fra den tidlige generalsekretæren i forbundet, og ble ikke beroliget av at regjeringen lover å komme tilbake til saken i en melding til Stortinget neste år. Landsmøtet fattet derfor følgende resolusjon:

«Landsmøtet i Norges Jeger- og Fiskerforbund ber innstendig Regjeringen og Stortinget om å innse alvoret i situasjonen med gyroinfiserte elver og utvise det nødvendige politisk mot til å løfte fram arbeidet med å bekjempe lakseparasitten. Det innebærer at det må fattes bindende politiske vedtak om at vi skal ha en aktiv bekjempelse av gyro.

Det må gjennomføres nødvendige smitbegrensende strakstiltak, og arbeidet med å finne fram til alternative bekjempelsesmetoder må intensiveres. En behandling av Steinkjervassdragene må gjennomføres i 2001 som et smitbegrensende tiltak. Det faglige grunnlaget for å fatte de

naturforskning (NINA), Tor Heggberget, tok ordet i forbindelse med behandlingen av resolusjonen.

Faglig støtte

Kjetil Skår kalte regjeringens såkalte satsing på villaksen i årets budsjett for latterlig. Regjeringen har sagt at de vil satse på tiltak mot gyro, men i budsjettet er det satt av i alt 10 millioner kroner til oppfølging av villaksen. Det er riktig nok en økning på 7 millioner kroner fra i fjor, men, som Skår påpekte, stipulerer «Handlingsplan mot gyro» at en aktiv bekjempelse av lakseparasitten alene vil koste 27 millioner kroner i 2001. I tillegg kommer penger til forskning, bekjempelse av lakselsus og rømning med mer.

– Vi har ingen garanti for at alternative tiltak virker. Dessuten tar det lang tid å utvikle og utprøve alternativer til rotenon. Det er derfor viktig at det satses på flere fronter, sa Skår.

Tor Heggberget i NINA kalte gyro «den største trusseleven mot villaks i historisk tid», og sa at regjeringens politikk var preget av handlingsvegring og manglende kunnskap. Han mente, i likhet med NJFF, at det måtte satses på en tredelt strategi:

– For det første må vi ha «trykket oppe» på rotenon. Det må være den foreløpige hovedstrategien. For det andre må vi skaffe oss tilstrekkelige kunnskaper om mulige alternativ strategier. For det tredje må det utarbeides en skik-

**Opprop for en
aktiv bekjempelse**
av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*

Det regjeringsoppnevnte Villaksutvalget leverte i mars 1999 sin innstilling med foreslag til tiltak for å ivareta de norske villaksestammlene. Det heter det blant annet: "Parasitten *Gyrodactylus salaris* er en av de mest omfattende kjente tjuvfolkskogene forårsaket av nisveskellig aktivitet som har rammet norske laksebestander de siste årene". I utvalgets rapport vises det til at Norge har et klart ansvar blant annet for å gjennomføre og støtte utbedringstiltak når biologisk mangfold er redusert og for å hindre innføring av, kontrollere eller utrydde fremmede arter som truer økosystemer. (Rin-konvensjonen artikkel 8 og 10). Spredning av gyro utgjør en trussel mot den bestandsrettede villaksforvaltningen.

Lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* finnes i dag i 21 norske lakseelver. Parasitten er såvidt dædelig for laksen at den etter introdusering i et laksforende vassdrag reduserer bestandene av laks med inn 87%. (Dette er et gjennomsnittstall, det er dokumentert enkeltsifller med 97% reduksjon). I praksis blir resultatet at det ikke er noen villaksbestand å høste av. Med andre ord; der gyroen kommer inn faller laksefisket ut.

Siden 1998 er det ikke gjort aktive tiltak i vassdrag i Norge for å forhindre videre spredning av gyro. Samme periode har vi hatt to tilfeller av smitte fra infiserte vassdrag, (Innjoedelva smittet fra Raum, og Figgja smittet av Steinkjerelva). Det er all grunn til å frykte videre smittespredning til andre vassdrag. Konsekvensene vil bli enorme dersom man skulle få spredning i fjordbasseng som Sognefjorden eller Trondheimsfjorden.

Direktoratet for naturforvaltning/Statens dyrehelsetilsyn har nylig framlagt et foreslag til revisert handlingsplan, "Foreslag til handlingsplan mot lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*", der behovet for midler er stipulert til 27 millioner kroner årlig. Midlene skal gå til overvåking, kartlegging, tiltak og forskning på alternative behandlingsmetoder.

Vi oppfordrer norske politikere om å ta arbeidet med bekjempelse av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* på alvor,

- Det må snarest iverksettes aktive bekjempelsestiltak for å forhindre videre spredning av gyro.
- Det må tas et krafttak innenfor forskning på alternative behandlingsmetoder
- Det må allerede på statsbudsjettet for 2001 settes av tilstrekkelig midler til å gjennomføre en aktiv bekjempelse av lakseparasitten.

Norges Bondelag

Norges Skogelserforbund

Norges grunnelgar og sjolaksefiskarlag

Verdens Naturfond

Norges Jeger- og Fiskerforbund

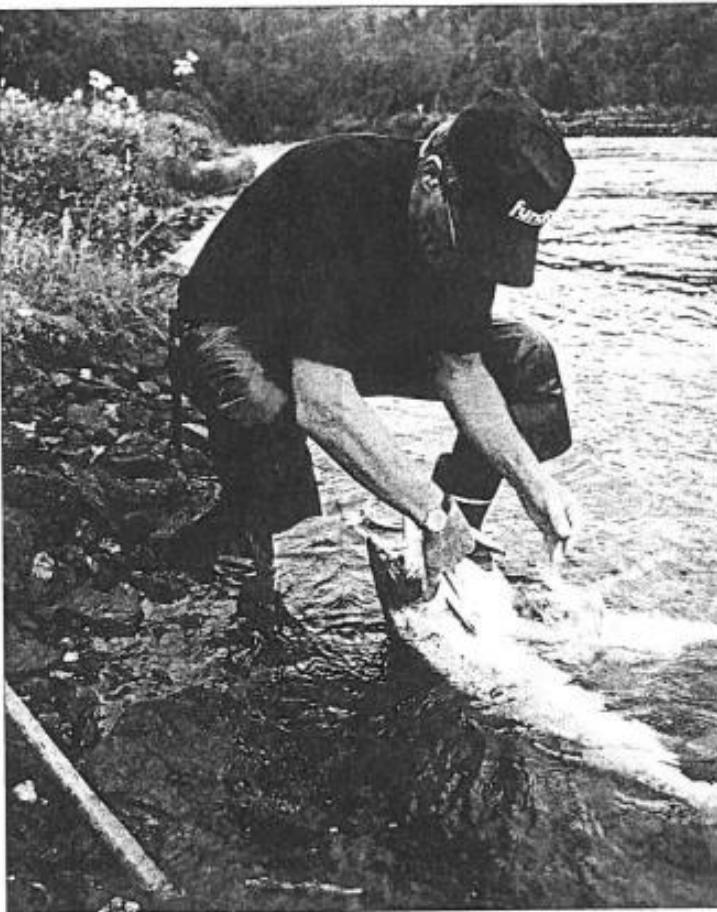
Norske Lakseelver

AV VIGGO KRISTIANSEN

Hvordan skal vi få skapt mer trøkk i saken slik at Vefsna, Røssåga, Rana og flere av de øvrige gyrorammede lakseelvene i Nordland igjen kan bli produktive?

Statkraft og Rana Utviklings-selskap (RU) hadde kalt sammen til laksekonferanse i Mo i Rana, og møtesalen på Meyer-gården hotell var stappfull da Steinar Hogaas i RU ønsket velkommen. Det er tydelig at interessen for å få laksen tilbake i elvene i Nordland er til stede for tida. Men det vil ikke bli noen behandling før tidligst om tre fire år, opplyste Oyvind Walsø i Direktoratet for naturforvaltning.

Lokalsamfunn taper millioner

banken enn å rotenonbehandle elvene, opplyste driftsleder vegenbanken, Bjørn Grane.

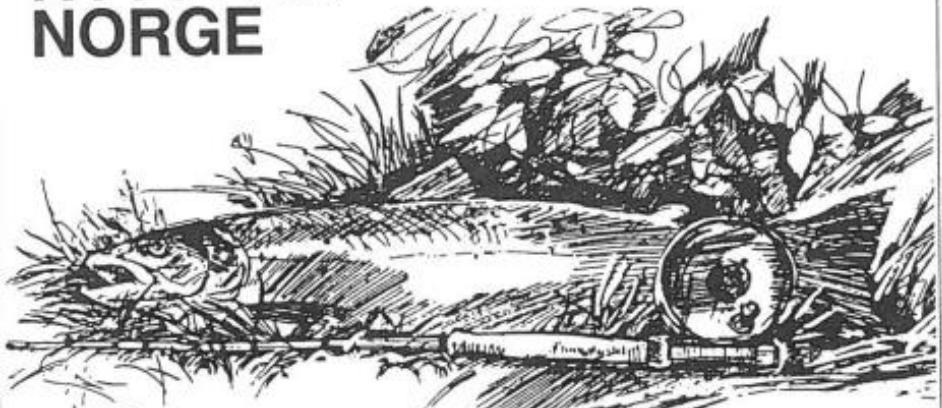
Fiskeforvalter Tore Vatne sier de gjorde for situasjonen i elvene i fylket. Laksebestandene i de fleste elver er borte, i 10 av dem er det ikke gyroen som er årsaken. Sjøretfisket i de "tre store" gyrovene - Vefsna, Røssåga og Rauma - er fortsatt brukbart. Men i en av de andre gyrorammede elvene, Fusta, er fisket enda bedre. I fjor ble det tatt 2,7 tonn sjøørret i elva, vel et tonn mer enn i Røssåga og Røssåga til sammen.

LØNNSOMT

Forsteamanuensis Ole Jørgen Morkved ved Høgskolen i Nord-Trøndelag sannsynliggjorde at det ikke er småpenger som er nødvendige for å få sportsfisket tilbake i de tre største elvene i fylket, kan lokalsamfunnene tilføres inntekter på minst 50 millioner, sannsynligvis mer. Han er derfor ikke i tvil om at penger til å rotenonbehandle elvene er samfunnsøkonomiønn som. I Finansdepartementet

Kilde: Flugsiste: Norden. Nr 4-97

NYTT FRA NORGE

Redaktør Terje Bomann-Larsen

Sommel og rotenon – en dårlig blanding

T

kate rødfargen i kjøttet, og bestanden har gått sterkt tilbake.

Så langt har ørekyta vært lokalisiert i Kjelavassdraget i sør-øst, og i nyere tid i Halnefjorden og vannene omkring denne. Og i dette området er det nå fare på ferde: Ufisken er påvist helt opp i Holmetjørnan, og herfra er det bare ca. en kilometer over til Bakkatjørnan som ligger i ytterkanter av det største vassdraget på Hardangervidda. En kilometer tørt land kan kanskje synes i drøyeste laget å forsere for en liten fisk, men dette området er svært flatt, og består hovedsaklig av myr som kan oversvømmes under f. eks. ekstrem vårflo. Derfor gikk det lokale fjellstyret inn for å bygge en kunstig forhøyning av jord og stein over Bakkatjørneidet. Men siden området ligger inne i Hardangervidda nasjonalpark, var det ikke bare å sette gravemaskinen i arbeid. Først måtte prosjektet godkjennes av Statskog, og søknad ble sendt i 1995. Men i Statskog møtte fjellstyret den samme beslutningsvegring

– Gjeldende Sanitetsforskriftene i Statens

27. august 2007

med samme partier og politikere sitter på Stortinget og vedtar kutt i midler til rovviltsvervet, og spesielt til fore-

jobben gjort.
Nordland Bondelag er fortvilt over situasjonen. Gjennom Kontaktutvalget for

Agnar Hansen
Leder i Nordland Bondelag

Rotenonbehandling av Vefsna nå

Vefsnavassdraget er det største vassdraget i Nordland, og blant de største elvene i Norge. Vefsna var et av de viktigste laksevassdrag i Norden og det viktigste laksevassdraget i Nordland for den ble infisert av gyrodactylus salaris i 1978.

På grunn av denne parasitten er laksesbestanden i dag sterkt redusert. Laksetammen er bevarat i genbank men det er begrenset hvor lenge denne kan bevaras før den dør ut. All erfaring tyder på at Vefsna kan gienvinne sin status som et av Nordens viktigste laksevassdrag der-

som gyrodactylus salaris utsryddes.

I Vefsna, Grane og Hattfjelldal har det i mange år vært et stort engasjement opp i mot statlige myndigheter for å få fortgang i rotenonbehandling av elva. Dette er for Vefsnas del den eneste måten man kan bekjempe parasitten på og den sikreste måten for å hindre spredning til gyro-frie vassdrag. Vanntjekingen i Vefsna er meget ungstig for bruk av alternative metoder som aluminium.

Etter mange år begynner vi å miste tålmodigheten. Vi står nå overfor en ny situ-

Ned med avgiftene

Alkoholprisene må nå ned under utenlandske nivå. Vi må subsidiere øl, vin og brennevins slik at utledningene velger å reise til Norge for å kjøpe alkohol.

En flaske øl må ned til 2 kroner, en flaske vin må selges for 20 kroner og brennevinet må ikke overskrive 50 kroner flaska.

Skolens må gi barna oppplæring i bruk av alkohol. I første klasse kan ungene starte med østsmaking. Vinen kan intro-

duseres i 5. klasse og brennevinet på ungdomsskolen. På arbeidsplassen, industri, transport, helse, handel, utdanning osv. må det kunne serveres alkohol.

Frem for alkoholen! Avholdenhett er moralisme, alkoholavgifter er overførmynderi, rusen frigjør.

Rusa foreldre er de beste oppdragere. Knut Lindstrøm, medlem Bevegelsen For Sosialisme (BFS)

asjon i og med at rotenon-behandling av vassdrag pga EU's biocid-direktiv vil bli forbudt etter 1. september 2006. Det har derfor med å få bevilget penger til rotenonbehandling av Vefsna. Vefsna Lake og Statkraft har sagt seg villig til å forsørge 5 millioner kroner for å gjennomføre alle forundersøkelser for å kunne gjennomføre en kjemisk behandling av Vefsnavassdragene. Dette har Direktoratet for Naturvervbehandling avvist med den grunnen at det ikke er realistisk å starte en behandling før 2007 – altså etter at Rotenonforbuddet har trådt i kraft – og at derfor planlegging kan skje innenfor neste års økonomiske rammer.

I Vefsna har vi nettopp opplevd den situasjonen at to nye elver, Halsanelva og Hestadelsa er smittet av gyrodactylus salaris.

Rana vassdraget er nå i ferd med å rotenonbehandles. Namsenvassdraget er gyrofritt. Dersom Vefsna-vassdraget blir stående ubehandlet er risikoen for smitte til disse vassdragene stor. Vefsna Arbeiderparti ber derfor om at Vefsna-vassdraget prioriteres for rotenonbehandling nå.

Mildrid Søbstad
For Vefsna Arbeiderparti

Vefsna stengt for fiske?

cessmannen i Nord-Trøndelag vil ha snæ stengt for fiske grunnet fare for smitte i Namsen. Når sant skal sies har vel aldri vært så liten sjansen for at iesen skal bli smittet av gyro fra Vefsna n parasitten ble oppdaget i 1978 (for snas del). Tenker da på at elva ikke var kert for lakseoppvandring ved Laksen, noe den er i dag. Er også sikker på iesen har vært lengre i elva enn på 3 da den ble oppdaget av oss mennes-

er det gjelder rutiner for desinfisering iskeutstyr har den ordningen som er iført i Vefsnavassdraget fungerer imøte, det er 10 desinfiseringsstasjoner. Det kan virke som Øystein Lorentsen (vassdragsvervater i Nord-Trøndelag) erstein i glasshus når han påstår at iesen kan bli smittet av fiskere som har i Vefsna. Vil bare vise til rutinene gjelder desinfisering av iskeutstyr mense. Jeg har ved flere anledninger der og fisket, da har jeg ikke fått opp av de lokale fiskekortvervatorene hvor finnes slike desinfiseringsstasjoner i sen. Jeg har heller ikke fått betalte situm for å bevise til iskeutstyr er iført.

enske Fylkesmannen i Nord-Trøndelag se på sine egne rutiner for han bør å stenge fisket i naboelvene/fylle. De har kanskje ikke onnødet hvil-

SMITTE: Vassdragsvervateren hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag kaster stein i glasshus når han påstår at fisk i Namsen kan bli smittet av fiskere som har fisket i Vefsna, mens Ole-Jonny Johansen.
(Foto: Asbjørn Sande)

FORSJORDO – I ELVA VEFNSA

VEFSNA-VASSDRAGET

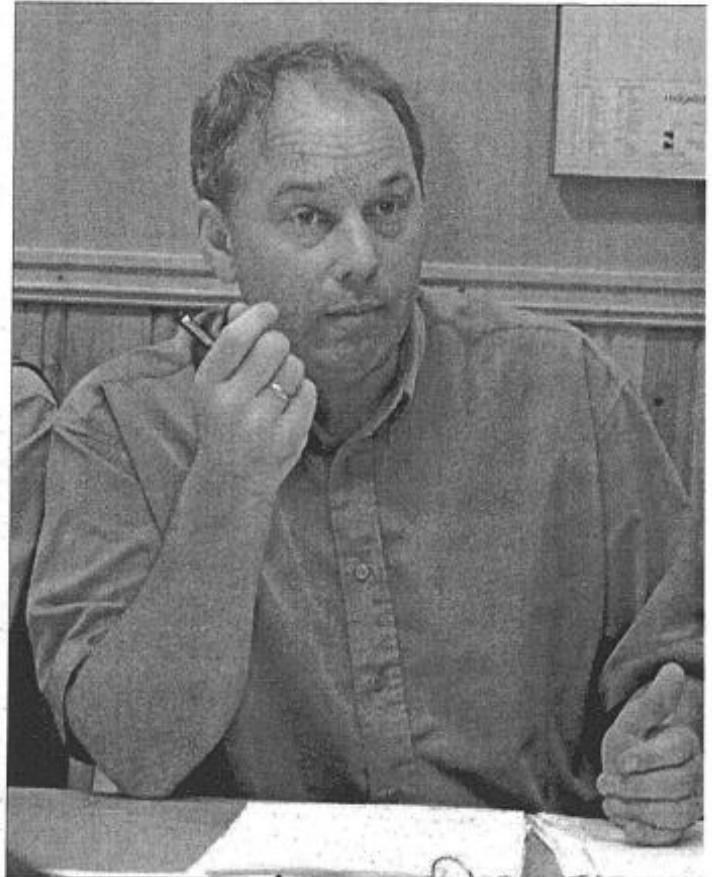
Vefsnavassdraget er et skrekvens eksempel på hva som skjer hvis det tukles med naturen uten sikkerhetsnett. Elvesystemet har vært gyrodactylus salaris-infisert i snart 30 år. Det er vårt ansvar å få elva tilbake til den naturperlen og viktige næringskilden den var tidligere. Vi har ventet lenge nå – og har store forhåpninger til at regjeringa Stoltenberg vil bevilge nødvendige midler på statsbudsjettet neste år.

Et viktig gyrosignal

regninger utført av direktoratet for naturforvaltning (DN) viser at laksedrepen i gyrodactylus salaris i norske vassdrag har påført tap i størrelsesorden 3,5 – 4 mrd øre i løpet av de snart 30 år siden statsmiljøkriminalitet sprede denne rundt i landet. Vefsna-regionen er av de hardest rammede områder og har utvilsomt lidde øonomisk tap i flere hundre millioner øssen – takket være den statlige miljøkriminalitet som bestod i at infisert fisk spredd fra den statlige forskningsstasjonen på Sunndalsøra midt på 70-tallet. Så vel nasjonal som internasjonal forsking viser at den eneste aktuelle behandlingen mot gyro er rotenon i kombinasjon med fiskesperrer. Dette er den eneste nite resepten for å slå ut gyroen og redde Vefsna på nytt med sitt eventyrlig laksefiske.

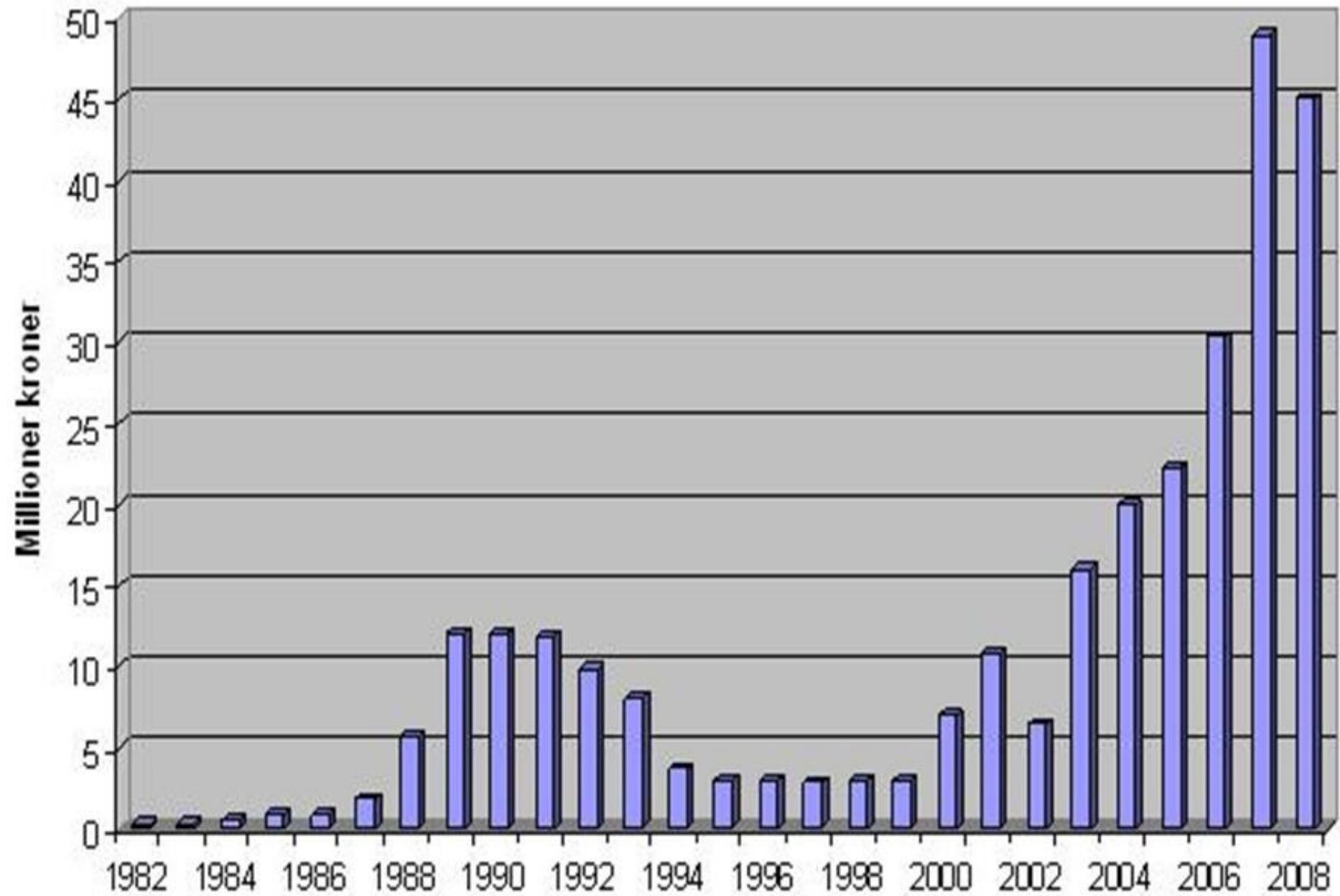
Det overordna dilemma har i en årekke vært at det ikke har vært samsvar mellom de handlingsplanene og de penger som etingen har vært villige til å bruke på saken. I perioden 95 -99 var de årlige bevilgningene på 7 millioner kroner til obekjempelse. Dette er langt ifra de økningen som siste handlingsplan stårer som årlige behov. Dette årlige beløpet er her stipulert til 30-35 millioner for en 10 periode og med «garanti» at øen blir fjernet fra 7 av 8 smitteregio-

net har utvilsomt vært ført en iherdig urmasjons- og påvirkningskamp fra politikere og andre med interesse for økonomi og næringssutvikling i Vefsna-regionen de siste åra for å sikre ressurstilgang til gyrobekjempelse også i våre vassdrag. Så vel regjeringsmedlemmer som øpolitikere fra samtlige politiske leire har blitt kontaktet – opp til flere ganger. For er det med tilfredshet at stivnede.

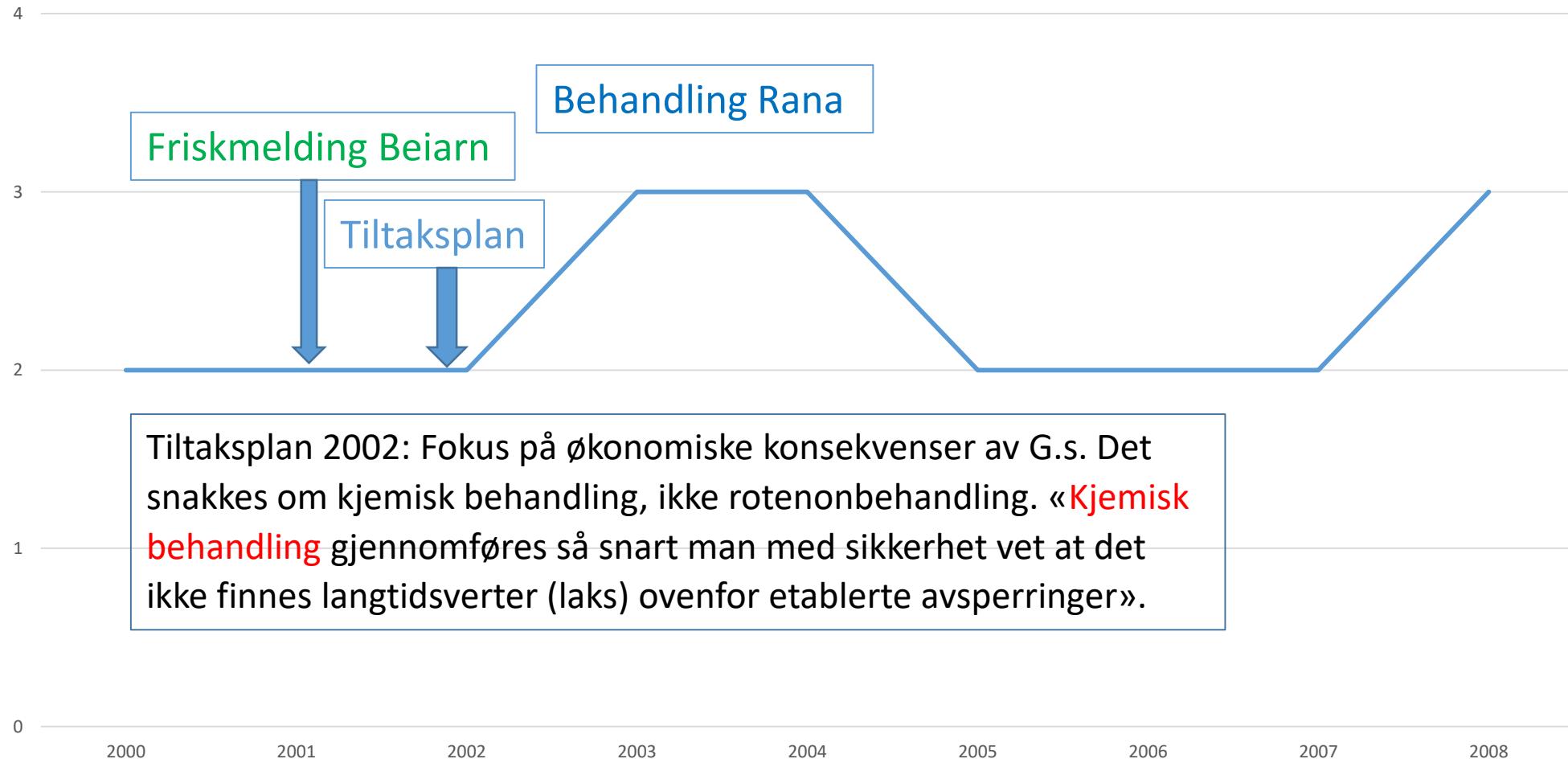

PÅTRYKK: – Det må utøves kontinuerlig og tydelig påtrykk overfor Stortingets miljø- og næringspolitikere slik at rotenonbehandling i Vefsna kan gjennomføres i 2007, skriver Kolbjørn Eriksen.

(Foto: Christopher Engeseth)

Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

Får penger til rotenonprosjekt

... men fortsatt langt fram til behand

Statkraft har bevilget inntil 5 millioner kroner til forskutting av gyrobekjempelse i Vefsna. Det betyr at forundersøkelse og planlegging av rotenonbehandling kan komme i gang.

Av Astbjørn Sande

Statkraft har tatt utdanningen fra Vefsnlaks A/S, som i sommer vedtok å forsiktere 600 000 kroner til slike forundersøkeler og planlegging av bekjempelsen av lakseparasitten gyrodactylus salaris i Fausjord og Drevja etter sabotasjehandlingene mot laksetrapene, sier Langlien.

Først i 2007

Avdelingsleder Ketil Sklar i VESO er mer fornøyd med at det gjelder tidspunktet for en behandling av elvene i Vefsna.

– Etter vår vurdering kan elvene i Vefsna tidligst behandles i 2007/2008, sier han og forteller det med opprykkene av laks forbisøperne. Han tar også forbehold om at myndighetene ikke ønsker forutsætningene som både Statkraft og Vefsnlaks har sett om tilbaketelling.

– Men gi det, er dette kjempeheter, sier Sklar.

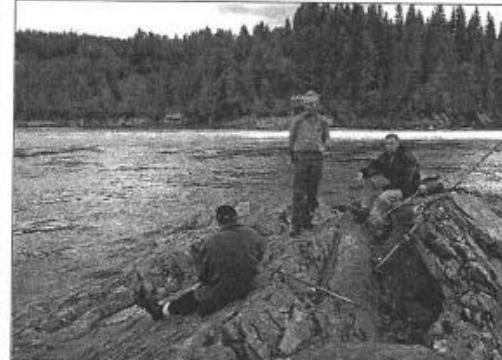
Det vil gjøre oss i stand til å

resen i Statkrafts region nord.

Pengene blir stilt til rådighet for Direktoratet for Naturforvaltning (DN) og Veterinærmedisinisk oppdragsenter AS (VESO), som har ansvar for planlegging og gjennomføring av bekjempelsen av lakseparasitten gyrodactylus salaris på vegne av myndighetene.

Dugnad leder Kjell Langlien i Vefsnlaks AS hjelper dette med å arbeidet med å friskeklede Vefsna komme i gang så snart DN og VESO har gjort seg ferdige i Rana og Røssåga - det vil si neste høst.

– Det som kan hindre dette nå, er at det blir konstatert smittet fisk overfossene i Fausj og Drevja etter sabotasjehandlingene mot

PLANLEGGING: Pengene fra Statkraft og Vefsnlaks betyr at planleggingen av rotenonbehandling kan komme i gang. Her fra Fausjord hvor Helge Mikalsen, Erling Karlsen og Roald Jøsifsen på.

(Foto: J.

planlegges et defnert tidslep fram. Direktoratet for naturforvaltning orienterte oss om dette til eventuell behandling, sier han.

Ridgiver Gunnar Bremset i

orienterte oss om dette til eventuell behandling, sier han.

Ridgiver Gunnar Bremset i

6 ONSDAG 13. AUGUST 2003

NYHETER

HELGELAND
LOKALT & LANDSLIGT

Klart for rotenonbehandling

I høst innledes arbeidet med å behandle to av de store lakseførende elvene på Helgeland mot parasitten Gyrodactylus salaris. Det gjelder i Ranaelva og Røssåga.

Av Alf Vesterbekkmo

Starten i høst blir en første etappe med behandling med giftet rotenon. Dette blir fulgt opp neste år med en ny behandling i august. Da blir også berørte sidevassdrag i Rana-Hemnes og Elsfjord og Bardal behandlet.

Det har sammenheng med at alle elevene har utløp i Ranafjordsystemet. Ranaelva og Røssåga er henholdsvis fylkets andre og tredje største vassdrag. Størst er Vefsna, der det ennå knytter seg usikkerhet til behandlingstidspunktet. – Hele prosjektet med Ranael-

va-Røssåga og sidevassdragene, er kostnadsberegnet til 20 millioner kroner, sier

fiskeforvalter Lars Sæther hos Fylkesmannen i Nordland. Han framholder at tiltaket er grundig forberedt og at intensjonen er at det skal gi et vellykket resultat.

– Til grunn for gjennomføringa ligger erfaringene som ble høstet i forbindelse med behandlinga av Steinkjervassdraget i 2001 og 2002. Det bygde igjen på et opplegg laget av veterinærinstituttet i Trondheim, sier fiskeforvaltoren.

Avklaring om Vefsn-elver først neste år

Først neste år blir det avklart når vassdragene i Vefsnfjorden kan rotenonbehandles. Da blir det klart om det har foregått gyting i elvene.

Av Alf Vesterbekkmo

Hververket mot laksetrappa i Fausjordforsen i Drevja-elva kan komme til å bli en tragisk sak for arbeidet med A. H. frismeldt elevene i Vefsnfjordens skole, sier fiskeforvalter Lars Sæther hos Fylkesmannen.

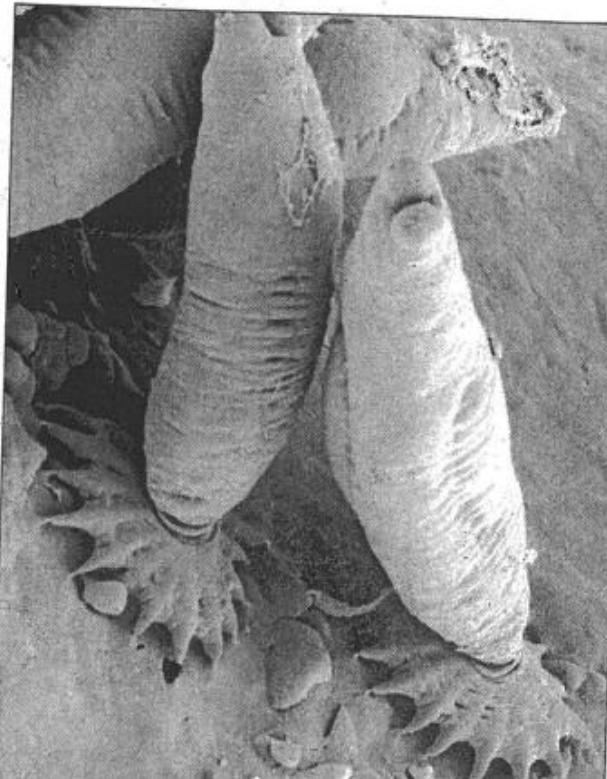
Viktig å rotenonbehandle elver i Vefsn

Høsten 2002 ble det registrert spredning av lakseparasitten Gyrodactylus salaris (gyro) til Halsanelva og Hestdalselva i Halsfjorden, Vefsn kommune. Gyro har utryddet mange laksebestander i Norge, og uten tiltak vil gyro i løpet av få år også utrydde laksebestandene i Halsanelva og Hestdalselva. Av den grunn, og for å hindre spredning til nye elver, ønsker både veterinær- og miljøvernmyndighetene å foreta en hurtig bekjempelse av gyro i disse to elvene.

Ved å foreta en hurtig todelt behandling nå i år, en i april før smoltutvandring og en i juni før lakseoppgangen starter, er det mulig å oppnå to gunstige effekter. Den ene effekten er å hindre at smitta laksesmolt vandrer ut fra elvene og smitter andre elver, den andre effekten er å sikre at den gytelaksen som nå befinner seg til havs, og som vandret ut før elvene ble smittet, får komme tilbake for å gyte i elver uten gyro. Den laksen som i år skal gyte i Halsanelva og Hestdalselva utgjør trolig den siste intakte årgangen laksesmolt som vandret ut før elvene ble smittet. Vi har derfor nå en unik mulighet til å sikre at denne verdifulle årgangen av laks får gyte som normalt, uten at yngelen dør av gyro.

Planene for bekjempelse av gyro i Halsfjordområdet har vært på høring og mot-

GYRO: Ved å foreta en hurtig todelt gyrobehandling nå i år, en i april før smoltutvandring og en i juni før lakseoppgangen starter, er det mulig å oppnå to gunstige effekter, noe heller ikke.

TUNGBÅLELUND 7
7485 TRONDHEIM
D9000
L7000
REG74

Ivaran/Dead

MO I RANA TIRSDAG 7. OKTOBER 2003 • 231 • 102. ARG. • LØSSALG KR. 12.

Printere · Datautstyr

Johansen & Michaelsen a-s

MINCITA

Hard lut mot lakseparasitt

FOTO: ØYVIND BRAIT

Smitte fra Vefsna en konstant trussel

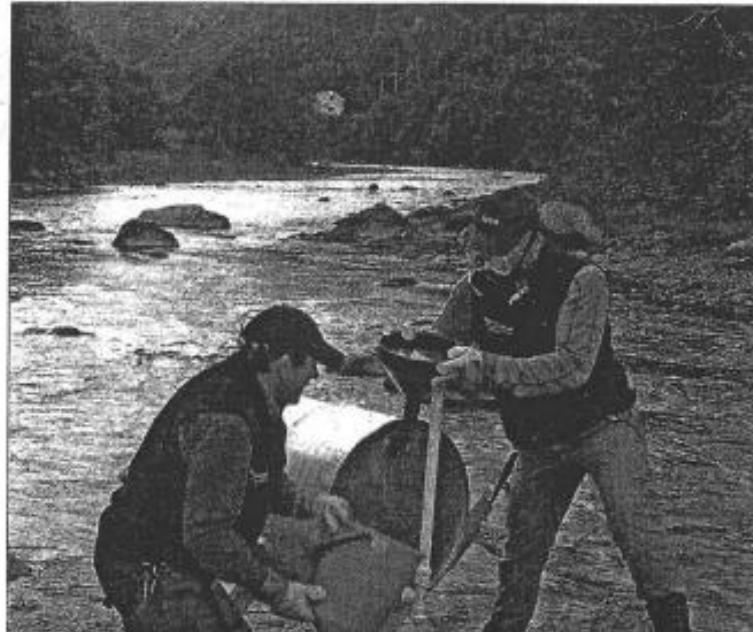
Miljøvernmyndighetene kan bli nødt til å rotenonbehandle elvene langs Leirfjorden hvert år. Så lenge Vefsna er forurenset av gyro, er faren for smitte i de fleste elvene reell. Lørdag ble Leirelva rotenonbehandlet.

Aar Martin Jærevold

martin.jaerevold@helgeland-arbeidet.no

Den gyrosmittede Vefsna truer alle elvene langs Leirfjorden. Og i verste fall kan man bli nødt til å pase rotenon i elvene hvert år. Men seksjonsleder ved Fylkesmannens miljøvernavdeling, Tore Vatne, som lørdag ledet rotenonbehandlinga av Leirelva, sier det ikke skal gå så ille.

– Leirelva blir jo behandlet for andre gang rundt 1. juli neste år,

2000 DØDE FISK: Bengt Pedersen (t.h.) og Ronny Andreassen var blant de mange frivillige som stilte opp for å plukket opp død fisk fra Leirelva lørdag.

(Foto: Martin Jærevold)

Plukket 2000 døde fisk i Leirelva

– Det var veldig trasig å se. Enkelte steder var bunnen helt hvit av død fisk, sier Bengt Pedersen som lørdag var med på å samle opp i alt 2000 døde fisk etter rotenonbehandlinga i Leirelva.

Aar Martin Jærevold

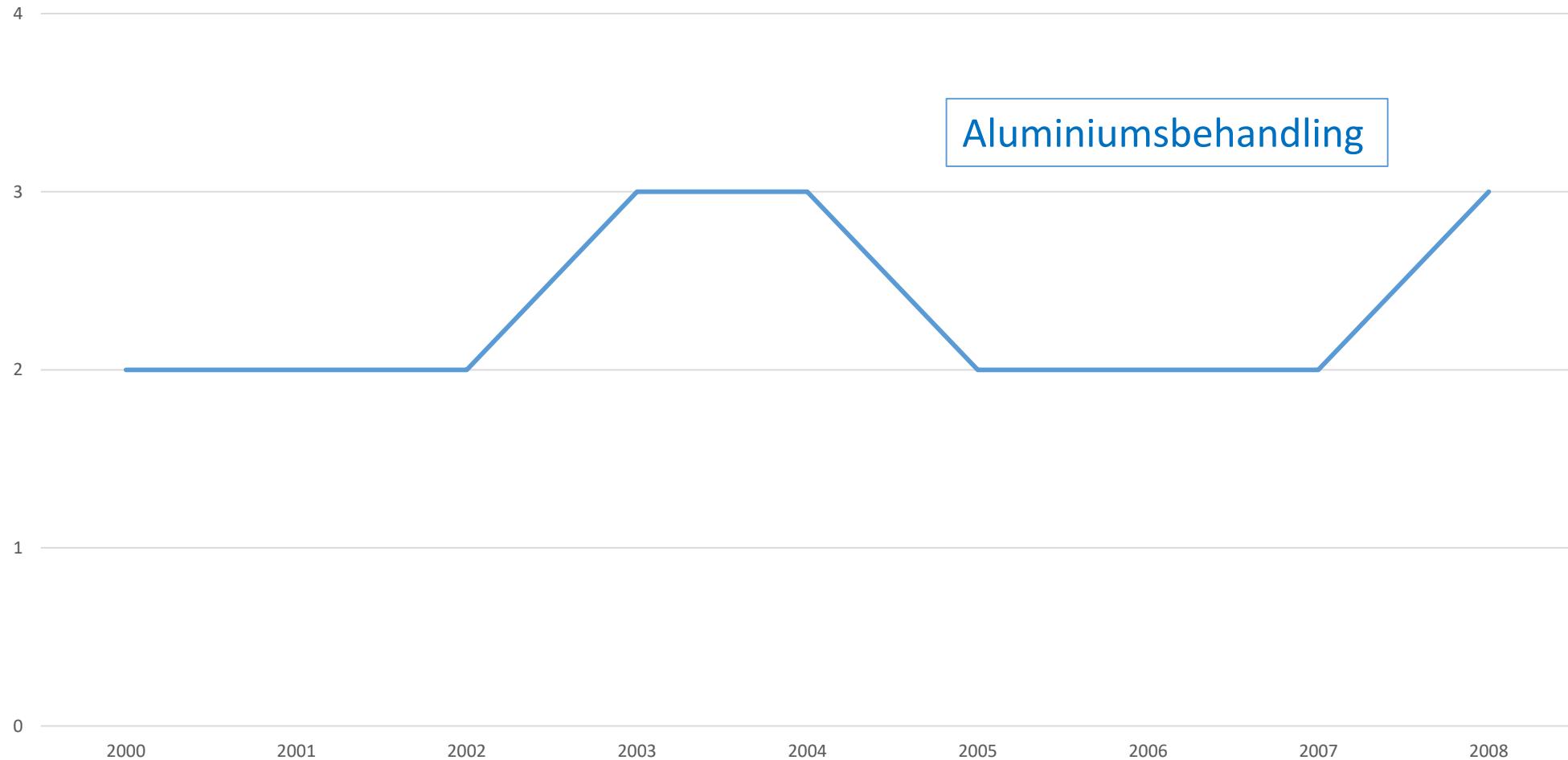
martin.jaerevold@helgeland-arbeidet.no

– Det er jo dessverre foreløpig ingen annen mulighet for å bli kvitt gyrosmitten enn å bruke rotenon. Men det var ikke hyggelig

va, Tore Vatne, kan fortelle at det til sammen ble plukket opp ca 2000 døde fisk i elva med en samlet vekt på ca 100 kilo. De aller fleste var som man skjønner meget små lakseymgel på rundt 10 gram, mens det ble i alt plukket opp ca 300 døde fisk i størrelse fra 300 gram og oppover.

– Det ble funnet svært få gytefisker, så de er nok allerede kommet seg opp i Storvatnet, sier Tore Vatne som kan fortelle at det blant annet ble funnet oppdrettslaks og regnbueørret i elva.

Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

Tid
for

ONSDAG 29.11.06

NATIONEN

Begge Rana-eksperten. Gjennomført i løpet av 2006. Lær deg på www.nationen.no

UTFLAKING

Krever at
pengesedlene
trykkes i Norge

10

JUL I SVINGEN

Odd Nordstoga
debutterer på
barne-tv

22

BONDEROMANTIKK

Trokket han møtte
reddet alle
single damer

24

FOTO: CHRISTOPHE

Regjeringens gyro- innsats høster storm

Norges eksper
ling, deriblant
(t.v.) fra VESC
fra NIVA men
å behandle Ve
staten har lagt
er den største
formidable hir

2000 arbeidsplasser og tre milliarder kroner
kan ryke på grunn av at regjeringen ikke
satsar nok i kampen mot lakseparasitten
gyrodactylus salaris.

Bevilgningen for 2007 er riktignok om lag
35 prosent høyere enn i år, men det er langt
fra nok, hevder Direktoratet for naturforvalt
ning i en upublisert rapport.

NYHETER

HELGELAND

lig å behandle ia til neste år

PÅGAVE: Å behandle Vefsnastrøget for lakseparasitt blir et formidabel oppgave som ekspertene ikke har fått allerede ENO-representantene Roar Samdalssæter (f.v.) og John Heaton Stensli førstes idemønstrøget i fjorårs overslag sammen med blant andre eksperten fra NIVA.

– Behandle elva for
bare myndighetene
nok ressurser.

– Myndighetene må ha et be
styringsgrunnlag. Vi skal lage
ei utredning der metoden og total
kostnad skal kalkuleres, og denne
skal være klar til 1. desember
i år, sier Stensli som håper på

penger til prosjektet allerede i
høstens statsbudsjett.

aster å komme i gang

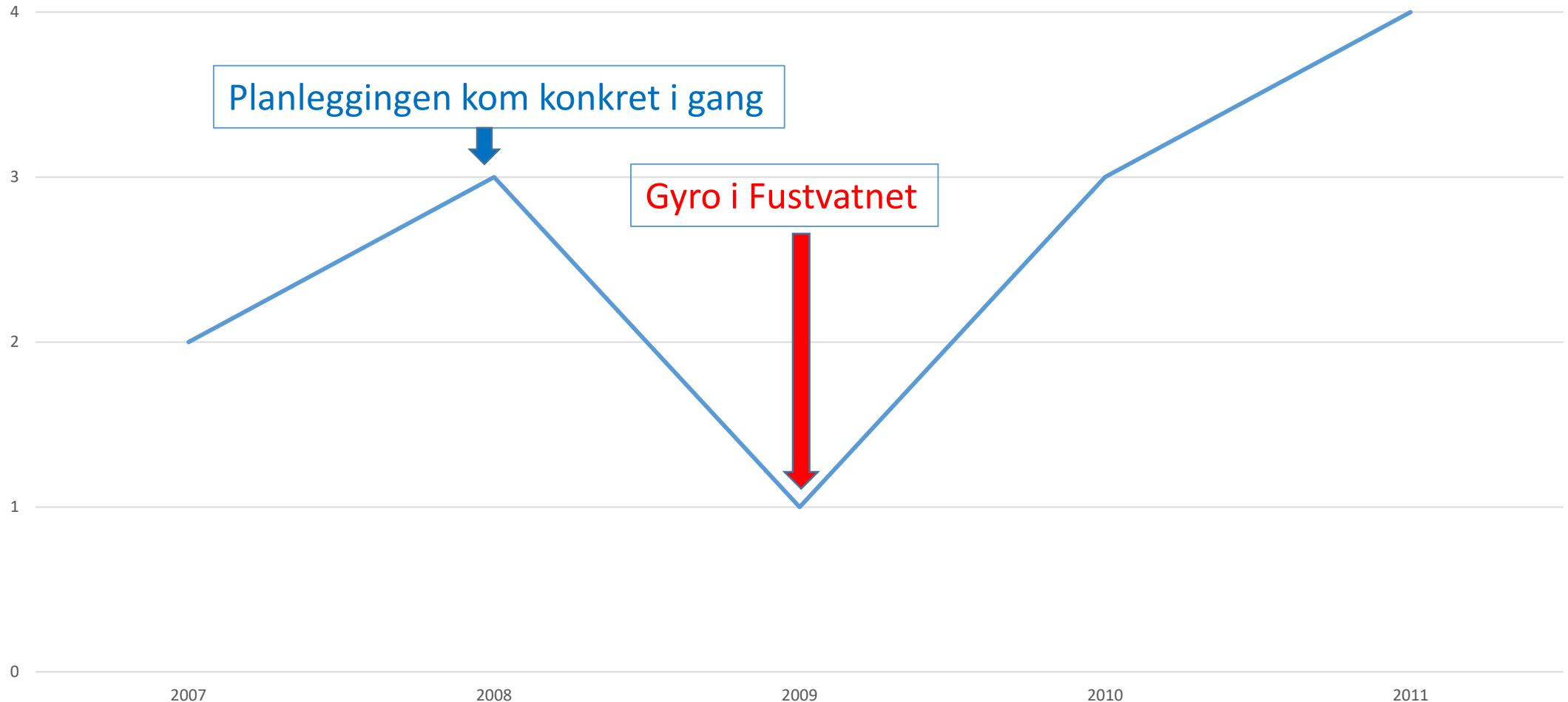
rodtkorb og
iran i Vefsnaaks
laksestammen vil
a ikke elva be
smart.

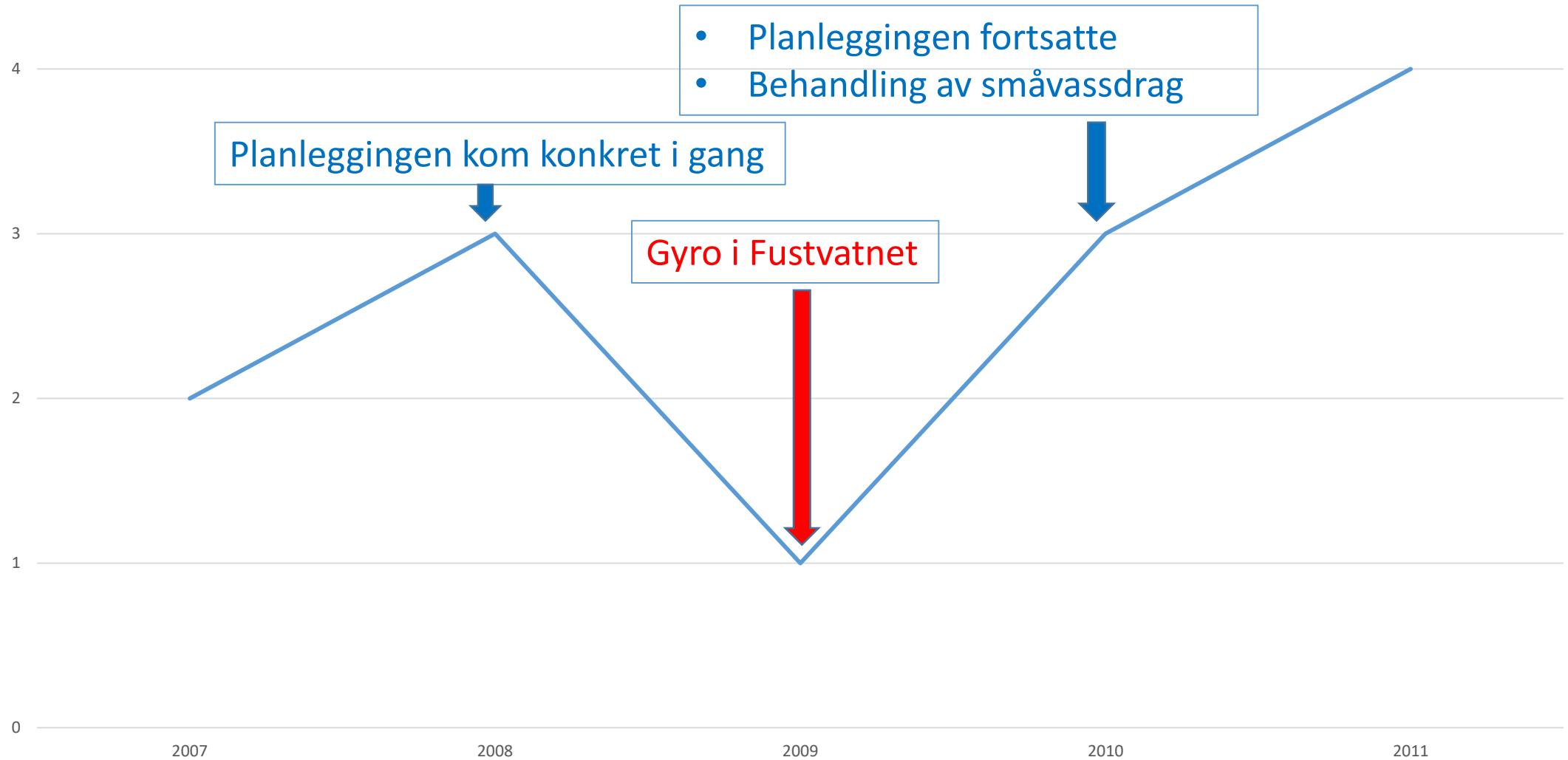
Fullmåne og
delvis måne
formørkelse

Hvis været tilater det kan
du få med deg en delvis
måneformørkelse torsdag

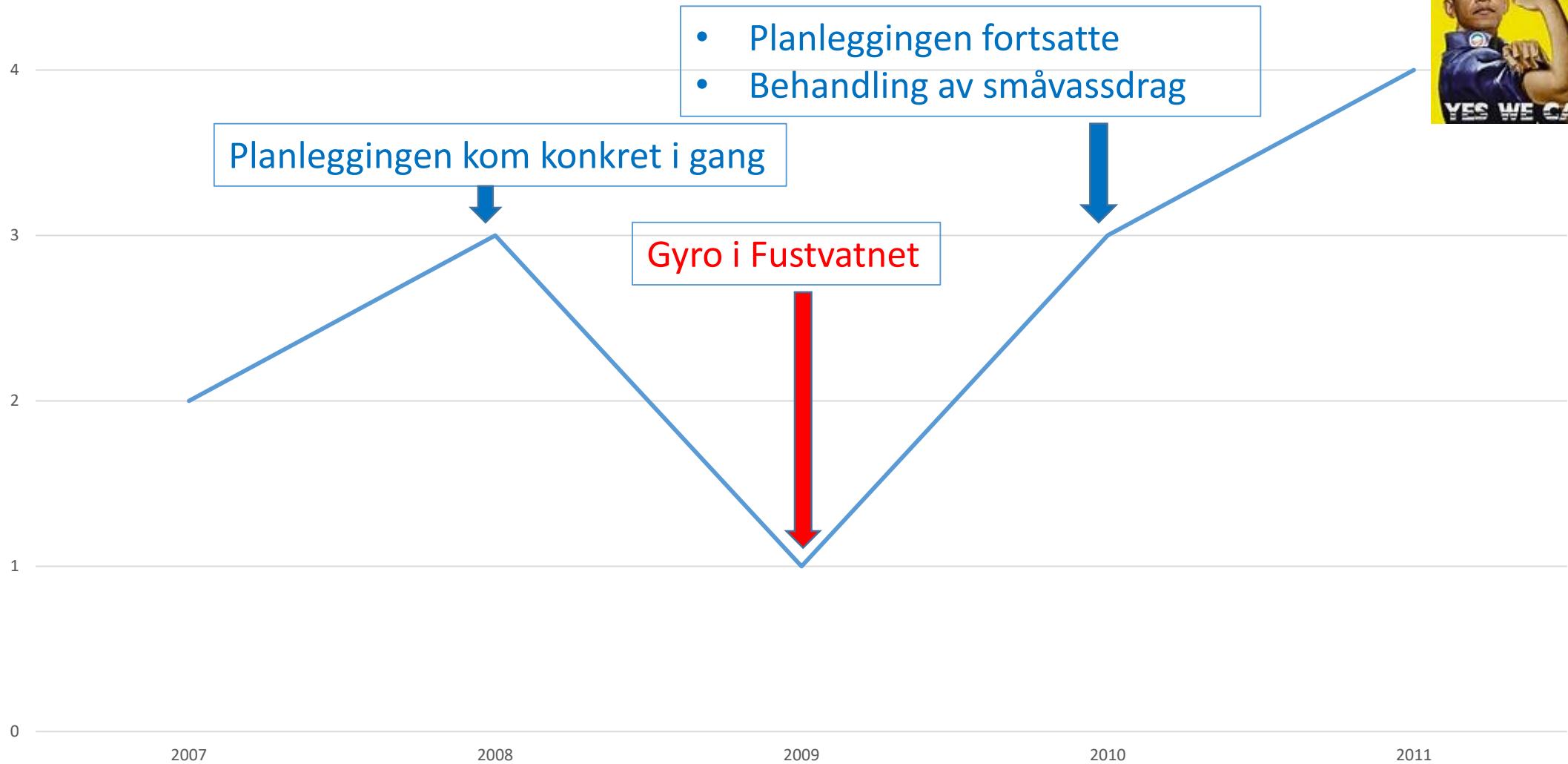
Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

Trodde vi at gyroen i Vefsna ville bli utryddet (i vår levetid)?

